

Območje ali področje

Tina Benčina

Oddelek za prevajalstvo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
tina.bencina@gmail.com

Izveček

Članek se ukvarja z razliko pomenov besed »območje« in »področje« oziroma s prevajanjem angleške besede »area« v slovenščino. Namen članka je s pomočjo definicij v enojezičnih, dvojezičnih in strokovnih slovarjih ugotoviti, ali se besedo »območje« uporablja le v pomenu geografske regije in ali se beseda »področje« nanaša le na določeno strokovno domeno in se ne uporablja za označevanje površine. Članek se osredotoča tudi na trenutno rabo, pri čemer se opira na korpus FidaPLUS, ter ponudi ustrezne rešitve za prevod besede »area« iz angleščine v slovenščino.

1. Uvod

Pri prevajanju sem že večkrat naletela na težavo pri prenosu besede »area« v slovenščino, saj nisem bila prepričana, ali lahko besedi »področje« in »območje« uporabljam kot sinonima in ju med seboj zamenjujem. V tem članku bom poskusila raziskati, če je »področje« besede »območje« res omejeno le na geografijo in če se na našem »območju« beseda »področje« uporablja le, ko gre za strokovne domene. Zanima me, kako pazljivi moramo biti pri prevajanju besede »area« iz angleščine v slovenščino. Poskušala bom ugotoviti, ali je stroga delitev obeh besed res nujno potrebna ali sta besedi sinonima. Pri tem si bom pomagala s slovarji, ki naj bi to normativno določali, in s korpusom FidaPLUS, kjer bom lahko opazovala trenutno rabo. Pričakujem, da niti v slovarjih niti v korpusu ne bo opaziti ostre meje med obema izrazoma, saj sem do sedaj opazila neizključujočo rabo obeh besed.

2. Slovarji

2.1. Slovar slovenskega knjižnega jezika

Na začetku bi rada preverila, kaj pri besedah območje in področje piše v Slovarju slovenskega knjižnega jezika:

Obmóčje -a s (o) navadno s prilastkom **1. ozemlje** z določenimi značilnostmi: alpsko območje; gozdната območja Slovenije; **2. prostor**, v katerem ima kaj svojo moč, vpliv: merilno območje instrumenta; **3. dejavnost, dejavnosti**, kjer kdo opravlja svoje delo; **področje**: delovno območje poravnalnih svetov.

Podróčje -a s (o) navadno s prilastkom **1. ozemlje** z določenimi značilnostmi: alpsko področje Slovenije; gozdната področje; **2. prostor**, v katerem ima kaj svojo moč, vpliv; **območje**: področje sevanja; področje privlačnih sil planetov; **3. celota pojavov, stvari, na katero se nanaša, je usmerjeno človekovo delovanje, ustvarjalnost**: opredeliti področje znanosti; njegovo raziskovalno področje je fotosinteza; **4. anat. omejen del telesne površine, določen po organu, delu telesa ali kaki drugi značilnosti**: kolčno področje (SSKJ 1997).

Že takoj lahko opazim, da sta prva pomena pri obeh besedah identična, gre za določeno ozemlje. Podobni so tudi zgledi rabe. Pomena pod drugo točko sta prav tako enaka,

razlikujeta se le v zgledih rabe. Pri tretji točki pa se pojavijo razlike v definicijah, vendar je pomen podoben. Pri »območju« gre za dejavnost, pri »področju« pa je to razloženo kot celota pojavov in stvari, na katero se nanaša in je usmerjeno človekovo delovanje, torej spet določena dejavnost.

Iz obeh definicij lahko sklepam, da SSKJ obeh besed pomensko ne ločuje in pri obeh celo uporablja iste zglede rabe.

Bolj pa so ti dve besedi med seboj ločevali prejšnji slovarji: »Slovenski slovarji od Wolf-Pleteršnikovega Slovensko nemškega slovarja (1894) preko Glonarjevega Slovarja slovenskega jezika (1936) pa do Slovenskega pravopisa (1950) besedi območje in področje še ločujejo in prinašajo v prvinskem pomenu (čeprav se že pri Pleteršniku čuti težnja po prekrivanju: območje = die Machtsphere; področje = der Wirkungskreis, das Ressort, npr. tudi das Staatsgebiet)«. Tako Glonar kot SP 1952 še dosledno ločujeta pomena: *območje* je prostor, nad katerim ima kdo svojo moč (Glonar), *oz. območje* je ozemlje (SP); *področje* pa je delokrog (SP 52, čeprav besedo delokrog odsvetuje kot »spačenko«). Slovenski pravopis 1962, ki besedo območje še vedno prinaša zgolj v prvotnem pomenu (ozemlje), pa že nakazuje začetke močnejšega pomenskega prekrivanja besed območje in področje, saj pod geslom *področje* navaja zveze: v/na mestnem področju, delovno področje, poslovno področje, vplivno področje, področje nizkega pritiska (Kaluža 2008).

2.2. Slovenski pravopis

Ker je Slovenski pravopis 2001 izšel precej let kasneje kot SSKJ, morda prinaša že kakšno spremembo:

obmóčje -a s (o) ~ zdravstvene postaje; ~ zunaj zemeljske težnosti; slovensko jezikovno ~ področje; raziskave s humanističnega ~a → področja; publ.: ~ med Črnim morjem in Baltikom ozemlje; na ~u Alp v Alpah; na ~u blizu jezera; poud. izviti se iz ~a družine |iz oblasti, vpliva|

podróčje -a s (o) alpsko ~ Slovenije; vremen. ~ visokega zračnega tlaka; publ. vplivno ~ |ozemlje, nad katerim ima, uveljavlja določena država gospodarski, politični vpliv|; izginiti iz vidnega ~a območja; opredeliti ~ znanosti; omejiti ~ dejavnosti; publ. sodelovati na ~u planiranja pri planiranju (SP 2001).

Primeri rabe v SP 2001 nakazujejo sinonimijo obeh besed oz. prekrivnost njunih pomenskih polj. Beseda »področje« se glede na SP lahko uporablja v geografskem smislu, prav tako pa

se lahko tudi beseda »območje« uporablja v smislu stroke oz. domene.

2.3. Angleško-slovenski slovar

Ker se v tem članku ukvarjam tudi s problematiko prevajanja besede »area« iz angleščine v slovenščino, me je zanimalo, kakšne rešitve ponuja angleško-slovenski slovar:

area [ɛ'əriə] noun površina, ploskev; ograjeni prostor pred hišo; ozemlje, pokrajina; figurativno torišče, področje; residential ~ stanovanjska četrt; danger ~ nevarno področje; military covered ~ obstreljevano področje; ~ steps zunanje stopnice v podprtljice; mush ~ področje slabega sprejema (radio, TV) (Veliki angleško-slovenski slovar 1997).

area 1. območje, predel, cona; prostor; teritorij, ozemlje; pokrajina; okoliš; četrt, soseda many areas of Africa have suffered drought mnogo predelov Afrike je prizadela suša / the area of Ireland ozemlje Irske / the London area londonski okoliš / a no-smoking area prostor za nekadilce / a residential area stanovanjska četrt / a self-enclosed area TRG. enklava 2. področje, domena, torišče; sektor that's not my area to ni moje področje / area of jurisdiction območje pristojnosti / an area of concern razlog za skrb 3. površina; ploskev the farm was 50 km² in area kmetija je merila 50 kvadratnih metrov / the area of a sphere površina krogle 4. zunanji vhod v klet 5. RAČ. področje (v pomnilniku) 6. MED. {o možganih} predel, area (Veliki angleško-slovenski slovar Oxford 2005-2006).

Opazim lahko, da Gradov slovar kot prevodno ustreznico besede »area« poleg ostalih ponuja le »področje« in ne »območja« in pri tem s primeri rabe nakazuje uporabo besede »področje« v bolj geografskem smislu (nevarno področje ipd.). Medtem pa Oxfordov slovar kot ustrezni rešitvi ponudi obe besedi in obenem jasno razlikuje med njunima pomenoma. Besedo »področje« torej uporabi kot sinonim besede »domena«, pri besedi »območje« pa je jasno razviden geografski pomen.

2.4. Geografski terminološki slovar

V najnovejšem geografskem terminološkem slovarju pod iztočnicama območje in področje piše:

območje –a s **1.spl.geogr.** ozemlje z določenimi skupnimi značilnostmi **S:areál** (2), področje, predel (1), teritorij (2) **2.spl.geogr.** prostor, kjer ima določen pojav svojo privlačnost, vpliv

področje –a s **spl.geogr., neutr.** → območje (1) (Geografski terminološki slovar 2005).

Beseda »področje« je torej označena kot neustrezna, vendar je pri geslu »območje« podana kot sinonim (S) in nima kvalifikatorja »neustrezno«, kar predstavlja določeno nedoslednost. Vseeno pa lahko zaključim, da je glede na geografski terminološki slovar pri poimenovanju ozemlja primerna le raba besede »območje«, raba besede »področje« pa je neustrezna.

3. Korpus

V referenčnem korpusu slovenskega jezika FidaPLUS bom analizirala tudi rabo obeh besed. S pomočjo ukazov #1področje in #1območje sem pridobila podatka o številu pojavitev obeh besed. Pri obeh se pojavi 100.000 zadetkov. Ker sem nekako morala raziskati, s katerimi besedami se preučevani besedi pojavljata, sem naredila selekcijo in se odločila, da bom opazovala le statistične pojavitve eno mesto za besedama »področje« in »območje«. Menim, da to zadostuje, saj se bom na ta način osredotočila predvsem na zveze tipa »območje Goriške«, »področje prava« ipd.

Ker me zanima le, ali so to besede z geografske domene ali se nanašajo na ostale stroke, bom v spodnji tabeli predstavila le samostalniške in pridevniške besede, saj predlogi, glagoli ipd. za mojo raziskavo niso relevantni. V tabelo sem vpisala 15 najpogostejših (z že prej omenjenimi izjemami).

OBMOČJE

BESEDA	ŠT. POJAVITEV
nekdanji	2302
občina	1923
visok	1021
znanje	936
Slovenija	837
nizek	619
UNZ	485
krajeven	476
bivši	459
republika	446
mesten	436
Ljubljana	398
upraven	395
celoten	369
Dolenjska	365

Tabela 1: Pojavitve besede »območje«

S pregledom konkordanc sem ugotovila, da so tudi besede, ki same ne izražajo krajevnosti, del besednih zvez, ki krajevnost izražajo, na primer »območje visokega zračnega pritiska«. Edino, kar izstopa, je »območje znanja«. Pri tej pojavitvi pa sem ugotovila, da gre za enega izmed projektov Evropske Unije in se tudi nanaša na geografsko območje.

PODROČJE

BESEDA	ŠT. POJAVITEV
šport	1313
kultura	1036
kmetijstvo	959

varstvo	653
turizem	555
javen	535
izobraževanje	496
socialen	494
delovanje	460
del	404
znanost	377
razvoj	371
življenje	352
zdravstven	333
informacijski	328

Tabela 2: Pojavitve besede »področje«

Iz tabele lahko razberem, da se beseda »področje« večinoma uporablja takrat, ko gre za neko strokovno domeno. Med najpogostejšimi kolokacijami ni niti ene, ki bi se nanašala na geografsko površino.

S pomočjo statistične obdelave korpusa FidaPLUS sem lahko ugotovila, da tudi trenutna raba kaže na dejstvo, da je treba oba izraza med seboj ločevati, saj se očitno razlikujeta v pomenu. Tako je treba, glede na korpus, besedo »območje« resnično uporabljati le v geografskem pomenu, besedo »področje« pa, ko gre za določeno stroko.

4. Sklep

Po pregledu vseh slovarskih definicij in rabe v korpusu lahko zavržem prvotno hipotezo. Očitno je, da trenutna raba kaže tendenco ločevanja pojmov »področje« in »območje«, prav tako pa ti dve besedi ločuje najnovejši geografski terminološki slovar in najnovejši angleško-slovenski slovar Oxford. Očitno sta oba temeljna slovarska vira za slovenski jezik (SSKJ in SP 2001) glede definicij in rabe obeh besed zastarela. Pričakovala sem, da sta obe besedi sinonima in ju v besedilu lahko zamenjujemo ter se s tem izognemo ponavljanju, vendar je predvsem korpus FidaPLUS podal drugačno sliko. Pri prevajanju besede »area« v slovenščino je torej treba paziti, na kaj se beseda nanaša in jo temu ustrezno prevesti s pravilnim izrazom. Pri tem se ne smemo preveč zanašati na SSKJ, saj očitno novejši strokovni viri (Geografski terminološki slovar) obe besedi ločujejo in njuna pomena nista tako identična, kot to prikazuje SSKJ.

5. Literatura

- Grad, Anton, Ružena Škerlj in Nada Vitorovič, 1997: *Veliki angleško-slovenski slovar*. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.
- Korpus slovenskega jezika FidaPLUS: <<http://www.fidaplus.net>>. (Dostop 5. 12. 2009.)

- Kaluža, Ludvik, 2008: Področje:območje. *Varilna tehnika* 57/3. 16-17.
- Kladnik, Drago, Franc Lovrenčak, Milan Orožen Adamič 2005: *Geografski terminološki slovar*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika.
- Krek, Simon, ur., 2005–2006: *Veliki angleško-slovenski slovar Oxford*. Ljubljana: DZS.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, 1997. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Amebis.
- Toporišič, Jože, 2001: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: SAZU in Znanstvenoraziskovalni center SAZU.